טוש"ע י"ד סי" רלו סעיף

מסורת הש"ם

ל) [שקלים פ"ח ה"ב עוד שם פרק א מ"ב], ב) לעיל ב. ג) ובשחלמות פ׳ הברכה אי רב הונאן, ד) ובשאלתות ר"א בן יעקב אומר כשאמרו ל נו בן יפוף טוננו בשמנות כרי], ד) [בשאלתות פי הברכה אי רבא], 1) [עיין ר"ם פ"ב דשביעית מ"יו. ו) ס"א ר' יהודה וכן גירסת התוספות [וכן והרא"ש וכן ב: פרשת הברכה סי' קע וכן בפיסק' דלקמן ז. ר' יהודה אומר וכו'], **ח**) [תוספת' פ"א], **ט**) בכת"י: גינה של ירקות,

השלחין דפסידה יתירה חיכה הבל לה

ישקה את השדה כולה שדה בית

הבעל: זרעים שלא שתו לפני המועד.

שלא היו מלומדין לשתות תמיד לפני

המועד: לא ישקם במועד. דהואיל

ולא משקה להו תדיר לפני המועד

לא הוי ליה פסידא אי לא משקה

להו במועד: וחלמים מתירים בוה

ובוה. להשקות את כל השדה כולה

ולהשקות במועד זרעים שלא שתו

לפני המועד והאי חכמים היינו ר"מ

דאמר לעיל (דף ב.) משקין ממנו אפי' שדה בית הבעל: גבן' אמר

רב יהודה. הא דאמר ר"א אבל לא

ישקה[ג] את השדה כולה אבל אם

היתה שדה מטוננת לחה ויבשה מותר

להשקותה אע"ג דהוה שדה בית

הבעל דכיון דהויא לחה עד השתא

אי לא משקה לה הוי פסידא יתירא:

שדה גריד. יבשה מעולם שחין לריך

להשקותה: בוה ובוה. בשדה גריד

ובזרעים שלא שתו לפני המועד:

מרבילא. גינה ש: שרי לתרבולי.

לזלף עליה מים אע"ג דליכא פסידא.

לתרבולי להשקות לשון אין מכבדין

ואין מרבינין היינו השקאה פורתא

כדי שילאו הירקות וכדמפרש באידך

ברייתא לקמיה ומשקין היינו השקאה

גמורה של בית השלחין: אפלא

לשוויי חרפה. דליכה פסידה והפ״ה

שרי להשקותה כך ולהשביחה ה"נ בגינה מרבילין: שדה לבן. בית

הבעל: הא. דקתני אבל לא ישקם

במועד היינו ר"א בן יעקב דאמר

אבל לא ישקה את כל השדה כולה

והא דתני בין במועד בין בשביעית

היינו חכמים דמתירין להשקות אפי׳

כל השדה: כדי שיצחו בשביעית.

אבל לא ישקה בשביעית כדי שיצאו

בשביעית: בותני' לדין החישות.

בשדה האילן במועד מפני שמפסידין

בו: כדרכו. שאין לריך לשנות בלידה: ובשביעית. אע"ג דמתקן

השדה: בשדה החילן. לד כדרכו

מפני שהפסד מרובה הוא: ובשדה

לבן שלא כדרכו. ואינו יכול לצוד

כדרכו בשדה לבן משום דלא מפסיד

כולי האי בשדה לבן: ומקרין את

הפירנה. שאם נפלה מקלתה חחר

ומתקנה במועד: ובשביעים בונה

כדרכו. מתחילה אע"ג דמיחזי דעביד

נטירותא לפירי: גבו' בריה שאין

לה עינים. וחופר בקרקע: מחי

קרא. דחישות בריה שחין לה

עינים: דכתיב כמו שבלול תמם

יהלך. שבלול שקורין לימלו"ן תמס

יהלך כלומר כשיולא חוץ מנרתיקו

נפל אשת בל חזו שמש. כלומר כך אישות נופלות פתאום

לארץ ומתים דלא חזו: וחונקין זו אם זו. מפני שמריחין את

תורה אור השלם ו. בְּמוֹ שַׁבְּלוּל הֶּמֶּס יַהַלֹךְ נַפֶּל אֲשֶׁת בָּל חָזוּ תהלים נח ט

הגהות הב"ח (h) רש"י ד"ה דכתיב כו' רירות נופלות. נ"ב כלומר כל שעה שהולך ליחה נופלת ממנו: (3) תום' ד"ה שרי וכו' משנת ר"ל בן יעקב וכר משנת ל"ח בן יעקב קב: (ג) בא"ד ששמו לפני המועד מותר להשקותן במועד וקסבר תכילל כו': (ד) בא"ד ומקשיק וו"ל דהא דהאמר שדה גריד מ"ט כו' הוא קושיא על רבינא ולא פריק ולכך לית הלכתא כוותיה ע"ש:

הגהות הגר"א נמ' משקין ל"ל (וע׳ מרבינין ב] שם ת"ר אין מרבינין שדה לבן בשביעית ולא במועד כל"ל: [ג] רש"י כו'. נ"ב אבל הטור פי' דקאי אסיפא אורעים שלא שתו (וכן פי' הנ"י):

לעזי רש"י

מוסף רש"י כל סאה. תכוחה, שיש בה רובע. הקב, ממין אחר ימעט. דלא ליהוי רובע ואחר כך יזרענו, וכן פי' רבינו חננאל, א"נ נזרעו ימעט. אבל אם נשרשו איו נאסרו בהשרשה כדנפקא לן בפרק כל שעה (פסחים כה.) מהמלאה והזרע, זרוע מעיקרו בהשרשה, ובספרי מנים לה בהדים התבואה משתשריש (רשב"ם ב"ב צד.). מושכין את המים מאילן לאילן. המים מאידן דאידן. בחולו של מועד, אם יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מאילן זה לאילן אחר (לעיל ב.). ובלבד שלא ישקה את כל השדה. בנית הבעל

המיירי דהרווחה היא (שם).

ורע רובע משקין שדה גריד. פי׳ בית הבעל לפי שהוא רגיל להיות יבש רובע. הקב אחד מכ״ד בסאה: הכי גרסי׳ ימעע. שאם זרע רובע הקב ימעטנו ויעקרנו: והתניא כל השדה כולה. ואת אמרת ימעט: וגריד בדל"ת וכן פירש בערוך [ובתוס'] הרב ברי"ש כמו שמנכשין שדוחיהן. שלוחי ב"ד משלהן דכשנוטלין הכלאים מאליו מתנכש: בותבי' מושכין המים מאילן לאילן. דהוי כשדה בית

חמרא מיגרר גריר (פסחים דף קו:): וחבמים מתירין בזה ובזה. והני תרי פלוגתה דבהך ברייתה היינו כעין פלוגתא

במתניתין ות״ק דהכא הוא כ״א בן יעקב: עורי לתרבוצי. וקשה הא קיימא לן משנת ר״א (כ) קב ונקי ועוד הקשה בתוספות דרבינה גופיה דאמר לעיל (דף ד.) מדלין ירקות כדי לאוכלן אבל לייפותן אסור אלמא הרווחא אסור וחירך דתרביצא אינה כ"ח השקחה פורתח ולפ"ז נרחה דה"פ דהחי תרבינה שרי לתרבוני אפילו לראב"י דכי היכי דשרו רבנן אפלא לשוויי חרפא גם לראב"י יתיר ג"כ השקחה פורתה חו שמה סבר כר"א בהשקאה ופליג בהרבנה וי"מ דפלוגתא דשדה גריד לאו היינו פלוגתא דמתני׳ דמיירי בה ראב"י וחכמים ופליגי באפלא לשוויי חרפא ת"ק חשיב ליה הרווחה ואסור ורבנן סברי דלאו היינו הרווחא דיש אוהב יותר אפלא ויהיו נגמרים יותר ומבושלים בטוב ור"ח פי' אמר רבינא שמע מינה האי תרבילא פי׳ שדה שאין זרוע עדיין שכבר השקוהו קודם מותר להשקותו במועד לזורעו אחר המועד דסבר לה כראב"י דאמר זרעים ששתו לפני המועד (ג) והסבר תרביצא הוי כמו זרעים ששתו לפני המועד דהיינו שם תרבילא שהרבילוהו קודם המועד (ד) ומקשינן עלה שדה גריד אסור משום דאי משקי ליה האידוא יבכיר קודם אבל לא פסיד תרבינא נמי אי משקה האידוא קדים ובכיר ולא פסיד וזה השיטה הולכת דסבירא לן כראב"י. כך פירש ר״ח: מרביצין שדה לבן בשביעית. לגבי שביעית פי׳ הקונטרם השקחה פורתא ונרחה שחזר בו ממה שפירש במשנה משקין בית השלחין במועד ולגבי שביעית שרי אפילו בית הבעל ואני פירשתי במשנה דשביעית נמי לא שרי אלא בבית השלחין כדפי׳ בקונטרס כאן אבל ק״ל שמא הכא איירי בהשקאה גמורה דפליגי לגבי מועד ראב"י ורבנן ופלוגתייהו הוי בהשקאה מרובה ואדרבה נראה לי דמיירי בהשקאה גמורה אלא לגבי שלחין שלריך השקחה נקט משקין וגבי בית הבעל קרוי הרבצה לכן נראה יותר פי׳ הקונטרם שבמשנה ולפי׳ דהכא ל״ל להשקאה גמורה אסורה בבית הבעל והרבלה מועטת שרי בשביעית ובמועד אסור אפילו הרבלה מועטת לר"א בן יעקב ולרבנן

יהודה מאי טעמא דאסר כדרכו וי"ל דודאי לריך למיסקל אבנים (א) רירות נופלות ממנו עד שהוא נימוח ומת. תמס כמו ונמס: מתוך שדהו כשמפנה האישות ותנן פ"ג דשביעית המסקל שדהו נוטל העליונות ומניח התחתונות הנוגעות בחרץ וכן גרגיר של

לרורות וכו' אישות מפורש בירושלמי חולדה:

העפר ואין מכירין באותו עפר: והוא דקאי בחרי עברי נהרא. דכיון דאיכא הפסק מים בין הני תרתי חורי נמלים אין מכירים

רובע זרע ממין אחר א ימעט והתניא התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה לא קשיא כאן קודם תקנה כאן לאחר תקנה דתניא בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפני י בראשונה בהמתן והיו בעלי בתים שמחין שתי שמחות אחת שמנכשין להם שדותיהן ואחת שמשליכין לפני בהמתם התקינו שיהו עוקרין ומשליכין על הדרכים ועדיין היו שמחין שמחה גדולה שמנכשין שדותיהן התקינון שיהו מפקירין כל השרה כולה: התקינו שיוו בבקין במושכין את בותני מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את כל השדה לורעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד וחכמים מתירין בזה ובזה: גמ' אמר רב מיהודה מאם היתה שדה מטוננת מותר תניא נמי הכי י) כשאמרו אסור להשקותן במועד לא אמרו אלא בזרעים שלא שתו מלפני המועד אבל זרעים ששתו לפני המועד מותר להשקותן במועד ואם היתה שדה מטוננת מותר ואין [א] משקין שדה גריד במועד וחכמים מתירין בזה ובזה אמר יי רבינא שמע מינה האי תרביצא שרי לתרבוצי בחולא דמועדא שדה גריד מאי מעמא דאפלא משוי לה חרפא ה"ג אפלא משוי לה חרפא ת"ר 🗈 מרביצין שדה לבן בשביעית אבל לא במועד והא תניא י י מרביצין בין במועד בין בשביעית אמר רב הונא לא קשיא הא ר"א בן יעקב הא רבנן תניא אידך מרביצין שדה לבן ערב שביעית כדי שיצאו ירקות בשביעית ולא עוד אלא שמרביצין שדה לבן בשביעית כדי שיצאו ירקות למוצאי שביעית: בותני צדין את האישות ואת העכברים משרה האילן ומשרה הלבן כדרכו במועד ובשביעית "וחכ"א משדה האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו יי ומקרין את הפירצה במועד יובשביעית בונה כדרכו: גמ' מאי אישות אמר רב יהודה בריה שאין לה עינים אמר רבא בר ישמעאל ואיתימא רב יימר בר שלמיא מאי קרא י כמו שבלול תמם יהלך נפל אשת כל חזו שמש ת"ר צדין את האישות ואת העכברים משדה הלבן ומשדה האילן כדרכו יי ומחריבין חורי נמלים כיצד מחריבין רשב"ג אומר מביא עפר מחור זה ונותן לתוך חור זה והן חונקין זה את זה אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי והוא דקאי בתרי עברי נהרא והוא דליכא גשרא והוא דליכא גמלא והוא דליכא מצרא

שרי אפי׳ השקאה גמורה: צדין את האישות במועד ובשביעי'. תימה מאי קמ"ל בשביעית והלא אין זו עבודת קרקע ורבי

הני בעפר דהני: **גישרא.** גשר: גמלא. שאין לו גשר אלא מנסר אחד: **ומלרא.** עדיין קטן מגמלא אין יכול להלך עליו אלא כשקושרים חבל אחד משני עברי הנהר בשתי ימידות ואוחזין בו והולכין על אותו גשר לר. אבל אי איכא חד מהן מכירין הני בחורי דהני:

ירקות בשביעית ולא עוד אלא שמרבצין שדה לבן בשביעית כדי שיצמחו ירקות למוצאי שביעית. אישות. פי׳ בריה שאין לה עינים. כדכתיב נפל אשת בל חזו שמש. ירושלמי אישות זו חולדה. ת"ר צדין את האישות ואת העכברים משדה אילן אלא שמרבצין שדה לבן בשביעית כדי שיצמחו ירקות למוצאי שביעית. אישות זה ונותן לתוך חור זה והן חונקין זה את זה, והוא דקיימי אלו החורין בתרי עברי נהרא, וליכא התם לא גשר ולא גמלא ולא מיצרא ארבו ולא תיתורא שיכולין לחזור בחור שלהן.

ה [ח]: ה [מיי שם הלי טו: גל ב מיי שם הלי טו: בו ג מיי׳ פ״ח מהל׳ יו״ט הלכה ג [ופ״א מהלי שמיטה הלי ח] סמג לאוין עה טוש״ע א״ח סי תקלו סעיף ז: סעיף ז: בח ד מיי׳ פ״ח מהל' יו״ט :ד הל׳ במ ה מיי שם הלי ג :טב שמיםוט ו מיי׳ פ״א מהלכות שמיטה הלכה ט ופ״ח מהלכות יו״ט הלכה ג: ז מיי׳ פ״ח מהלכות יו"ט הלכה ה טוש"ע

טוש"ע שם סיי תקת סעיף א: סגי פ"ב מהלי שמיטה הלכה יד:

:מ"ח סי׳ תקלו סעיף יג

ם ב ח מייי שם הלכה ו

רבינו חננאל

מילי במשנה שהתקינו להיות עוקרין הכלאים בלבד . התבואה ומשליכיז. אבל משהתקינו להיות מפקירין כל השדה כולה יוצאין . אפי׳ בשאר הימים. ועושיו . דיני נפשות ודיני ממונות ערכין והחרמין . והשקאת וההקדשות סוטה ועריפת עגלה וטהרת מצורע ורציעת עבד עברי, וכן מפרקין מנעל מעל האמום אבל אין מחזירין. ומציינין על הקברות. והלא ציין באדר, הקברות. והלא ציין באדר, כגון שרבו המים ושטפום. ויוצאין אף על הכלאים. והלא כבר יצאו מאדר, תיפתר שהיתה השנה אפילה ולא היו הצמחים ניכרים באדר. מתני' ר׳ מושכין המים כו'. אמר רב . הונא אם היתה השדה מטוננת, פי׳ לחה. כגון . שרבו המים מקודם ועדיין ליחלוחיתה קיימת, מותר. תניא כוותיה כשאמרו אסור להשקות במועד לא אמרו אלא זרעים שלא שתו מלפני המועד אבל זרעים ששתו מלפני ... המועד מותר להשקותן. מותר. ואין משקין שדה גריר במועד. פי' כדתנן בנזיקין בפ' איזהו נשך, כל ימי גריר אחד כל ימי רביעה אחת. וחכמים כהנא ש״מ האי תרביצא, פי' שדה [שאינה] זרועה עדיין שכבר השקוה מקודם, מותר להשקותה גם במועד לזורעה אחר גם בטועו לווועה אווו המועד. ומקשינן עלה גריר אמאי אסור משום דאי משקת ליה האידנא מקדים משקת ליה האידנא מקדים ליה ובכיר, תרביצא נמי אי משקת ליה האידנא קדים ומציץ [ו]בכיר. ולא איפרק. והא דתניא מרביצין בשביעית אבל . לא במועד ר' אליעזר בז מרביצין בין במועד בין . בשביעית רבנן היא. תניא